

СПАСОЈЕ ВАСИЉЕВ

СЛОВЕНСКА МИТОЛОГИЈА

ДРЕВНИ СВЕТ БОГОВА И ДУХОВА

КЊИЖАРА ВЕСЕЛА КЊИГА

СПАСОЈЕ ВАСИЉЕВ

СЛОВЕНСКА МИТОЛОГИЈА

I издање Србобран 1928

Књижара Весела књига
Ваљево, 2025

Издавач:
Књижара „Весела књига“
Ваљево

Уредник издања:
Соња В. Станковић

За издавача:
Александар Ж. Настић

Компјутерска припрема:
Слободан Благојевић

Штампа:
Креативна књига Београд

Тираж:
300 примерака

Контакт тел: 065/220 63 98
мејл: kontakt@veselaknjiga.com
info@knjizaraodisej.rs
сајт: www.knjizaraodisej.rs
www.veselaknjiga.com

САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОР	5
I УВОД	7
II Извори за Словенску митологију	15
III Литература о Словенској митологији	21
IV Врховни Бог	25
V Перун	35
VI Световид	45
VII Волос Велес	59
VIII Триглав	63
IX Стрибог	69
X Симаргл	71
XI Мокоша	72
XII Радгост	75
XIII Тројан	79
XIV Руђевид Геровид (Јаревид) Поревид	85
XV Припегала Подага	89
XVI Јула Црнобог	95
XVII Весна Девана Сива (Жива) Морана	97
XVIII Вукодлак	99
XIX Виле Русаљке Вештице Куга Јагабаба	101
XX Рођенице (Рожанице) Суђенице (Суђаје), Усуд	109
XXI Домовој Љботек – Вuožik	113
XXII Храмови Идоли Свештеници, Жртве Празници Пророштва	115
XXIII Нав Пъкль Погреб Гробља Култус прецима	121

СПАСОЈЕ ВАСИЉЕВ: СЛОВЕНСКА МИТОЛОГИЈА

Спасоје Васиљев, професор српског језика

ПРЕДГОВОР

Замисао о штампању ове књиге сазрела је после јавног предавања у Србобранском Народном Универзитету 9. 1. т. г. о теми: „Словенска Митологија“, а на потицај и молбу многобројних слушалаца.

Одлука издавања ове митологије њала је њим њре, њишо ми зајраво још ни до данас немамо своје митологије. Сиудија њ. Н. Нодила, који сву Слов. митологију налази у народној ѡричи и ѡесми, самим ѡим ѡишо је ѡишамѡана у Раду Ј. А. ѡри-сиуѡиачна је врло маленом броју чиишалаца; а рад ѡ. L. Leѡea, у ѡреводу Р. Аѡаѡановића, ѡрилично је засѡарео, без најновијих археолошких ѡишкрића и закључака науке на ѡом ѡљу рада.

Далеко смо од ѡоѡа, да овим маленим радом желимо скинуѡи са дневноѡ реда ѡишѡање Словенске митологије, које ни ѡ. Л. Нидерле својим најновијим, а ѡо времену ѡоследњим делом није скинуо. Задовољни ћемо биѡи, ако он одѡовори оној ѡре-кој ѡоѡиреби која се код нас осећа за једном оваквом књиѡом.

Митологија ова намењена је широким круѡовима чиишалаца. Она ће, надамо се, добро доћи свакоме, ко буде хѡео да неѡишо сазна о својој ѡрадавној вери, а неће биѡи на одмеѡи ни ономе који већ неѡишо зна из Словенске митологије.

Дела ѡисаца, којима смо се у обради овоѡ рада служили биће на своме месѡу наведена.

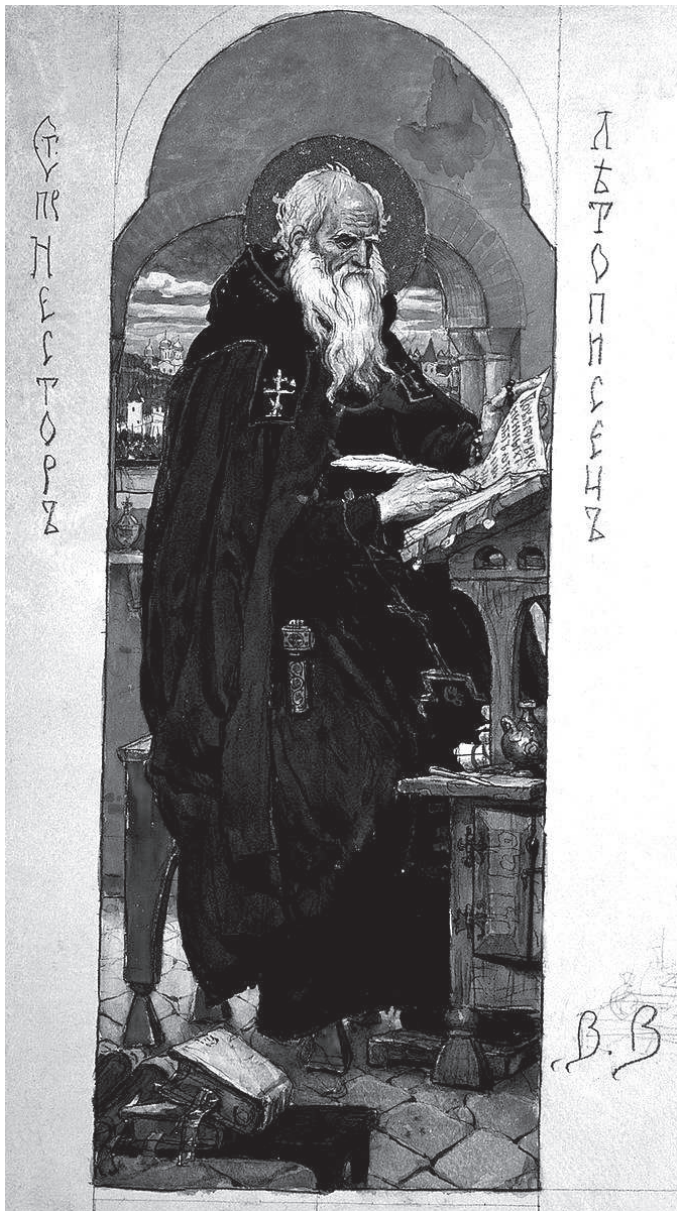
У Беоѡраду, 15. маја 1928. ѡодине

СП. ВАСИЉЕВ

СПАСОЈЕ ВАСИЉЕВ: СЛОВЕНСКА МИТОЛОГИЈА

С
П
С
О
Ј
Е
В
А
С
И
Љ
Е
В

Л
А
Т
О
П
И
С
Е
Ц
И

В.В.

I

Увод

Пре него што и једну реч рекнемо о изворима за Словенску митологију, и делима која су на основу тих извора написана, треба укратко да се позабавимо питањем аутентичности тих извора уопште, и питањем оригиналности Словенске митологије напосе.

Да се из ништа не може саградити нешто, јасна је ствар. Спорити веродостојност забележака старих летописаца и хроничара уопште, почевши од VI па чак амо до XVIII века, значи разарати сваки темељ, на коме би се почела градити Словенска митологија; значи уништавати њену егзистенцију, још пре него што је и постала. Негирање веродостојности извора за Словенску митологију повлачи за собом у исти мах и негирање могућности, да се икада једна Словенска митологија конструише. Међутим, том и таквом негирању веродостојности забележака у делима старих хроничара, сем врло маленог изузетка, нема места.

Нејасно и несхватљиво нам је, зашто треба сумњати у забелешке Нестора Летописца о Перуну на пример, кад се Перунов култус, скоро непромењен до данас сачувао под именом библијског пророка Св. Илије, кад нас и данас безброј имена

и места подсећају на њега. Зашто сумњати у култус Световида, кад се обред његов, како га описује Сакс Граматик, са врло малим изменама, до данас сачувао у нашем Бадњем вечери? Зашто сумњати у веродостојност Волоса, кад нам се до данас име његово одржало у фолклору? Не можемо никада да поверујемо у то, да су забелешке своје стари хроничари измислили, или да су их писали са било каквом тенденцијом, а понајмање са онаквом, какву им подмећу скептици у проучавању Словенске митологије. Иако су хроничари, местимице, писали о старим Словенима и њиховој вери у тону мржње, не треба заборавити да су то били средњевековни хришћански калуђери, и они су, тврдо верујемо, или били очевици онога што су писали, као Хелмолд, Сакс Граматик, Титмар, немачки хроничари, и хришћански мисионари; или су писали по чувењу, по сећању, на основу још старијих докумената; или напослетку по причању старца, као Нестор, делимично и немачки хроничари, па преводилац Малалине хронике, писац Ипаћевског рукописа и писац Слова о полку Игорову.

Да се представа о појединим словенским божанствима, као што је то случај са Перуном, тако верна и скоро непромењена до данас одржала, може се објаснити на два начина, и то: попустљивошћу Византа, и предугим процесом до потпуног покрштења свих Словена, који је трајао од VII до XII века. Ривалству између Цариграда и Рима има се захвалити, да су се сачували толики силни обичаји, обреди и култуси, нарочито код Словена покрштених источно-православном вером. Пошто су римски хришћански мисионари све чешће одлазили у словенске крајеве, и све више задобијали за себе Словене, морао је и Визант тражити начине, да себи осигура превагу. Визант их је и нашао, и то у попуштању. И док је Рим, преко својих мисионара, све више немилице разарао и уништа-

вао све незнабожачко, дотле је Визант стицао за се све више и више верника са својим неограниченим попуштањем. Стари обичаји, обреди, па чак и поједина божанства задржала су се непромењена у суштини својој, само под новим рухом и именом хришћанским. Колико и колико је тако незнабожачких идеја скривено под хришћанским обликом! И ми смо дубоко уверени да се у нашем „Расном Словенском Хришћанству“ (још је вероватније, да се у Богумилској вери налази велики део наше незнабожачке религије, јер је она настала у доба када је било још посве свеже сећање на стару веру) налази велики део и наше старе незнабожачке религије.

Сем попустљивости Византа, сачувани стари обичаји код Словена католика, као на пример код Пољака, Чеха, Словенаца итд, могу се протумачити, као што рекосмо, предугим процесом покрштавања Словена.

Хелмолд нам је забележио као обичај Словена, да по једног хришћанина годишње жртвују Световиду и Припегали, а Нестор 945. године већ признаје Русе хришћане и Русе незнабошце једнаким и равноправним. То значи, да је у доба када је незнабожачка вера била вера велике већине Словена, када је она била још у пуној снази, већ било међу Словенима и хришћана, када су их могли жртвовати. Ти покрштени Словени, који су живели читава два-три века у средини незнабожаца, међу својим незнабожачким суседима, познаницима и пријатељима, без сумње су и деловали на њих, и учинили су то, да се међу свим Словенима, а напосе међу Русима, створило такозвано *словенско двојеверје*, које је трајало више од три века, а против кога се католичка црква свим силама борила. За то време, међусобним утицајем хришћанске и старе незнабожачке вере Старих Словена, створило се нешто треће, створило се похришћанено незнабоштво, боље, наше *Расно*

Словенско Хришћанство, дубоко проткано обичајима, култусима, па и божанствима старе вере. Да је било у великом броју хришћана међу Словенима, служи нам за доказ и ставак Несторов, у коме се прича како је Олга молила Свјатослава да се покрсти, а он то није хтео, јер ће му се, вели, ругати другови, а даље Нестор као објашњење додаје: „ако је ко хтео да се покрсти, не брањаху му, него му се ругаху“.

Ако додамо овоме опште познати, и историјом потврђени словенски конзервативизам, у који данас нико више не сумња, још нам је више јасно, да једном тако конзервативном народу није било тако лако натураити одједном једну посве нову веру, за коју он пре тога никад није чуо. Уништити веру и култус Перуна, Световида и Сварога, било је скоро немогуће, нарочито не за тако кратко време, које нам означава Нестор; оденути, међутим, та иста божанства у хришћанско рухо, и дати им друга имена (обично хришћанских светитеља), па скоро све остало оставити по старом, било је већ много лакше. Крсна слава, Бадњак, Божић, даће, кољиво уочи Св. Николе, божићни и славски колачи, ватре у очи Лазареве суботе, венци на Ивањдан, ивањски кресови, све су то докази испреплетености незнабожачке и хришћанске вере код Словена. Слободно би се могло рећи, да је Хришћанство накалиемљено на стару веру Словена, и да је тако створено наше *Расно Словенско Хришћанство*, и само се на тај начин тако укоренило и до данас одржало.

Према томе, сумњати у забелешку о неком божанству, чије се име сачувало до данас у фолклору, или сумњати у неки обред или обичај, који се до данас одржао у хришћанском руху, посве је неоправдано.

Не желимо зато рећи ни то, да треба веровати свакој забелешци старих хроничара. *Свака она забелешка, коју по-*

„СЛОВЕНСКА МИТОЛОГИЈА“

Спасоја Васиљева представља јединствено путовање у скривени, заборављени и задивљујући свет наших предака – свет богова, духова, митских бића и тајанствених сила природе које су обликовале духовност и свакодневни живот старих Словена.

Кроз јасно и живо предање, аутор открива древни пантеон словенске вере: од бога Перуна и тајанственог Велеса, преко богиње плодности Мокоши, до чувара домова, шума и вода – домовоја, вила и многих других бића која су вековима живела у словенском миту.

Свако поглавље доноси не само причу, већ и њено значење, симболику и трагове које је оставила у обичајима и традицији.

Зашто прочитати ову књигу?

- Да завирите у прошлост, када су богови ходали светом;
- Да откријете неиспричане митове словенских народа;
- Да разумете симболе и обичаје који живе и данас;
- Да упознате дубину старе вере кроз живописно и разумљиво изложене приче.

[f facebook.com / online.knizara.vesela.knjiga](https://www.facebook.com/online.knizara.vesela.knjiga)

[i instagram.com / knjizara_vesela_knjiga](https://www.instagram.com/knjizara_vesela_knjiga)

www.veselaknjiga.com; www.knjizaraodisej.rs

☎065/220-63-98